

Naloga	KRAJINSKA ZASNOVA KRASA
Faza	MEDRESORSKA KONFERENCA ZA IZVEDBO UKREPOV ZA IZVAJANJE KRAJINSKE ZASNOVE KRASA
Naročnik in sklicatelj	REPUBLIKA SLOVENIJA – MINISTRSTVO ZA NARAVNE VIRE IN PROSTOR, Dunajska c. 48, 1000 Ljubljana
Izdelovalec	PLAN – KA, Špela Recer s.p. Ribiška ul. 4 2000 Maribor
Odgovorni prostorski načrtovalec	Robert Gostinčar, univ.dipl.inž.kraj.arh. ZAPS PPN 0996
Sodelavci	Špela Recer, univ.dipl.inž.kraj.arh. Tim Gerdin, dipl. inž. kraj. arh. Živa Gostinčar, dipl. inž. kraj. arh.
Št. projekta	KA1047
Kraj in datum:	Gospodarska zbornica Slovenije, 28.03.2024

Peter Gulič, Skrbnik projekta na Ministrstvu za naravne vire in prostor, otvori sestanek in napove dnevni red in naslednje korake pri izdelavi Krajinske zasnove Krasa.

Minister Jože Novak poudari pomen krajinske zasnove Krasa, ki je dokument na regionalni ravni, ki obravnava strateška, operativna vprašanja in ponudi odgovore na probleme s soočenjem razvoja in varstva. Opozori tudi na nujnost obravnave podnebnih sprememb. Krajinska zasnova mora ponuditi odgovore na ekstremne padavine in suše, čemur mora slediti tudi oprema naselij, boljša organizacija javnega prometa.

Peter Gulič se opraviči za zamudo pri pošiljanju vabil in pove, da so na dosedanjih razpravah lokalni prebivalci nakazali veliko problemov in da je ma Krasu nujno spodbuditi kmetijski sektor.

Robert Gostinčar predstavi III. fazo krajinske zasnove.

Peter Gulič napove ponovne sestanke, na katerih se bo predstavilo končno fazo krajinske zasnove, Ministrstvo za naravne vire in prostor bo prevzelo organizacijo medresorskih usklajevalnih sestankov.

Mag. Miran Gajšek, državni sekretar, izjavi, da se je v ujmah, kot so požari in poplave, izkazalo, da je pospešitev postopkov prioriteta, k čemer se zavezuje Ministrstvo za naravne vire in prostor. KZ mora še konkretizirati predloge in jih uskladiti z občinami. Kras je izredno pomembno območje, ne gre pozabiti na njegovo geostrateško lego. Ključno je dinamično ravnovesje med razvojem in varstvom. Izkazalo se je tudi, da so regije pomembne in KZ je podlaga za regionalno planiranje.

Goran Živec, predsednik skupščine ORA Krasa in Brkinov, želi večjo vključenost prebivalstva. Poudari, da je Kras predvsem kulturna krajina in enotno kulturno in gospodarsko območje na obeh straneh meje. Nujno je zagotoviti konkurenčnost v primerjavi s sosednjimi regijami, še posebej sedaj, ko je podpisana namera o ustanovitvi Evropskega združenja za teritorialno sodelovanje med kraškimi občinami Italije in Slovenije. KS mora biti usklajena z omenjenim dokumentom. Kmetje v Sloveniji imajo že danes več omejitev kot italijanski. Izkazalo se je, da so vinogradi in pašniki glavni branik pred požari.

Zoran Planko, Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, Direktorat za gozdarstvo in lovstvo, pove, da so sredstva na voljo za preventivne ukrepe varstva pred požari skozi programe prenovo podeželja. Za cono brez gozda okoli naselij so bila usklajevanja s kraškimi župani in so tudi na voljo sredstva oz. razpisi (skp.si). Poziv k vključevanju kmetijskega sektorja.

Boštjan Košiček, Zavod za gozdove OE Sežana vodja, opozori, da je konflikt med gozdarstvom in kmetijstvom umetno ustvarjen. Na obeh straneh poskušajo motivirati kmete za obdelovanje zemlje in gospodarjenje z gozdom. Ker ni aktivnosti, so zemljišča prepuščena naravni sukcesiji. Pred 1. svetovno vojno je bila na Krasu puščava. Gozd je najbolj ustrezen habitat za varstvo pred klimatskimi spremembami, a le negovani gozdovi so odporni, zato je z gozdom treba gospodariti. Za razvoj gozda je nujno potrebno mladje, res pa je, da je nižja sukcesivna stopnja bolj ogrožena za požare. Je pa v mladih

gozdovih škoda manjša. Naravovarstvo pristopa do Krasa z romantično podobo suhih travnikov, ki naj se jih ohranja kljub naravnim procesom – tako varovanje ni pravo.

Peter Gulič vpraša, kakšno je stališče gozdarske stroke do paše v gozdu.

Boštjan Košiček, Zavod za gozdove OE Sežana vodja, odgovori, da je paša v gozdu v Sloveniji prepovedana, dovoljena je le pod posebnimi pogoji v odraslih gozdovih in časovno omejeno. Če uničimo gozdno podrast, zavremo sukcesijo, ki vodi v vrednejši gozd. Poudari, da pašnik z drevjem ni gozd, temveč kmetijska površina.

Dr. Klemen Koselj, biolog, pove, da je ponovna vzpostavitev kulturne krajine s travišči najboljša varstvo pred požari. Nov gozd, ki ga vzpostavimo po požaru in razrežemo s preseki, je novo požarišče. Preseke tudi ne upoštevajo kulturne dediščine. Slovenijo k varstvu območij Natura 2000 zavezujejo dokumenti, Program ukrepov Natura 2000. Za Kras je cilj 10.000 ha novih suhih travnikov, kar je 1/5 območja. Kje in kako jih umestiti, mora biti tudi fokus KZ. Najbolj racionalno bi jih bilo vzpostaviti na zemljiščih, kjer so nekoč že bili. Slovenija je že prejela opomin komisije zaradi izginjanja krajine. Za ponovno vzpostavitev kulturne krajine si prizadevajo tako varstvo narave, kot kmetijstvo in gospodarstvo. Le gozdarski sektor je proti. Saditev bora je napaka, bor izredno dobro gori. Puhasti hrast je bolj odporen na požar. Poudari, da je na travnikih izredna biotska pestrost (500 vrst), kar je pomembno tudi za oprasovalce.

Erik Modic, župan Občina Komen, vpraša, kakšen je sploh pomen krajinske zasnove. Kako bo zasnova lahko pomagala kmetu? Niti ni jasno, kako ohraniti obstoječe kmetijstvo, kaj šele, da bi se kmetijska dejavnost povečala. Izrazi bojazen, da en strateški dokument več ne bo prinesel spremembe. Subvencije in razpisi niso ustrezen mehanizem, če so pogoji takšni, da prijava ni mogoča. Težavo predstavlja že pridobitev vseh soglasij za ukrepe. Krajinska zasnova zaenkrat še ni dala pravih odgovorov, predstavila konkretnih ukrepov. Predstavljeni so cilji, pot do ciljev je vprašljiva. Prav bi bilo, da se ponovno organizira medresorska razprava v Sežani.

Peter Gulič obljubi pohitritev postopkov na prostorskem resorju in konkretna navodila občinam iz Ministrstva za naravne vire in prostor. Problematika dedovanja, lovstva, subvencij... je v domeni drugih resorjev, ki bodo z njimi seznanjeni.

Mario Benkoč, podžupan Občine Divača, poudari, da se je nujno bolje seznaniti s politikami in namerami občin. Zanima ga stališče krajinske zasnove glede alternativnih virov. V občini Divača so proti vetrnim elektrarnam, so se pa nastavili kriterije in se usmerili v sončne elektrarne, ki jih nameravajo postaviti na degradiranih območjih.

Robert Gostinčar razloži, da je krajinska zasnova dolžna obravnavati tudi namere postavitve vetrnih elektrarn, da pa bi bila postavitve le-teh smiselna samo ob pogoju neposredne koristi in širše vključenosti (ne le finančne) za lokalno skupnost.

Zvonko Ferfolja, podžupan Občina Miren – Kostanjevica, pove, da imajo pri načrtovanju protipožarnih ukrepov (presek, hidrantov) velike težave z lastništvom in 100% pridobivanjem soglasij. Pogreša zakonodajo, ki bi bila bolj fleksibilna, ko gre za javno dobro.

Nataša Kolenc, arhitektka in konservatorka, Partnerstvo za kraško suho zidno gradnjo in predsednica KS Temnica, izpostavi, da bi morali v sodelovanje z javnostjo vključeni tudi lokalni mediji, da bi na razprave v okviru krajinske zasnove pridobili več udeležencev. Ljudje niso obveščeni, malo je sodelujočih. Na obravnavah se morajo ljudem predstaviti konkretne rešitve. Tudi načrt sanacije Krasa je bil pripravljen brez upoštevanja želja prebivalcev. Kot primer predstavi protipožarni ukrep čistin okoli vasi. Takšnega ukrepa si ljudje ne želijo.

Peter Gulič pove, da so bila vabila poslana na vse občine in se ponovno opraviči za zamudo pri pošiljanju vabil.

Karlo Grgič, koordinator Agrarne skupnosti jusov in srenj tržaške pokrajine, izpostavi, da je Kras ustvaril človek in navede razlike med italijanskim in slovenskim načinom vračanja premoženja agrarnih skupnosti. V Italiji se je premoženje vračalo skupnosti, v Sloveniji posameznikom. Poudari, da Kras ni naraven, temveč ga je ustvaril človek. Zato mora država na Krasu delati za ljudi. Gozd na Krasu ni produktiven, je pa ekološki gozd, ki zahteva nego in je enakovreden drugim rabam. Zaraščanje Krasu bolj škodi kot sam požar. Spoštovati je treba gmajne, travnike, njive, kamnolome, vse to so kulturne rabe in ni prav, da se odpovedujemo zgodovini. Za mlade kmete bi moralo biti manj omejitev in birokracije, npr. začasni objekti bi se morali postavljati brez dovoljenja, v Italiji je gozdna paša dovoljen.

Karin Lavin, Zavod za celostni razvoj Anima Mundi in Partnerstvo za kraško suho zidno gradnjo, skozi medresorsko usklajevanje apelira k ohranjanju Krasa. Zakoni bi se morali prilagoditi ali spremeniti za ohranjanje krajinskih prvin, predvsem poti in suhih zidov. Poziva Ministrstvo za naravne vire in prostor za podporo pri nujni Viziji za razvoj kulturne in naravne dediščine, celostni pristopi in ekosistemske rešitve.

Boštjan Košiček, Zavod za gozdove OE Sežana vodja, pove, da so požari na Krasu z veljavnimi protipožarnimi ukrepi obvladljivi, razen na SZ delu, kjer jih ne ustavijo dovolj učinkovito in pogosto uidejo izpod nadzora. V ta namen vzdržujejo 1000 km gozdnih prometnic, obnavljajo se stare povezave med vasmi, ne drži, da se preseke delajo kar počez.

Nataša Kolenc zatrdi, da se zaradi protipožarnih presek meljejo suhi zidovi.

Erik Modic, župan Občine Komen, pove, da je mnogo zemljišč je v javni lasti (Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov) in tu bi lahko država vzdrževala krajino.

Goran Živec še opozori, da so bistvenega pomena ukrepi, ki bi bili usmerjeni v gmajno, saj se na Krasu zarašča gmajna in ne travniki.

SKLEP medresorske konference: Za izvedbo ukrepov za izvajanje Krajinske zasnove Krasa je potrebno organizirati sestanke s pristojnimi resorji in predlagatelji ukrepov.